

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiae Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. In quonam consistat ratio peccati Habitualis, remanentis post
transactum peccatum Actuale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

490. Quæritur 3. Quanta debeat esse interruptio per voluntariam animi ad aliud objectum conversionem, sine revocatione prioris actus. R. Hoc desumendum esse à communi modo operandi hominum, secundum diversitatem actuum, quarum aliqua patiuntur majorem interruptionem physicam, alia minorem, ut tamen adhuc moraliter censeantur esse continua: v.g. quando inter Missarum solemniam fit Concio etiam per horam, & ibi Officialis attendit, immò etiam obdormiscit, adhuc censeatur actio continuari moraliter: e contra, si quis die jejuniij, postquam pro cenâ tantum sumpsit, quantum sufficit, si inquam, tunc avocatus aliò per horam aut mediam interrumpet comestionem, non possit, salvo jejunio ad comedendum redire; bene tamen, si avocatus aliquantisper cum alio loqueretur, aut litteras legeret, vt observat Card. de Lugo: d. 16. de Pœnit. s. 14. n. 142. nam

tanta interruptio solet etiam fieri, quando cibi tardius inferuntur vnus post alium. Ad hujusmodi exemplorum normam de pluribus alijs judicandum est, vt in exemplo communi, quando quis animo occidendi alium domo egreditur, arma comparat, inimicum per aliquot dies quærit, si interea aliquoties dormiat, comedat, litteras scribat &c. censebitur vnum peccatum continuatum commisisse, & satisfaciet dicendo: se occidisse hominem. E contra, si hodie statuat occidere inimicum post mensem, & interea nunquam aut raro cogitans, nec ad hunc finem media comparans, si post mensem occidat, non vnum sed duo peccata commisisse censebitur, vnum purè internum, alterum exterius consummatum. Et hæc sufficiant de hac questione, in qua communis hominum sensus & vnus plus valere debet, quàm scrupulosa consideratio scholastica.

CAPVT II.

DE PECCATO HABITVALI.

CONTROVERSA I.

In quonam consistat ratio Peccati Habitualis, remanentis post transactum Peccatum Actuale.

§. PRIMVS.

Referuntur Tres Sententiæ.

491. Prima tribuitur Gregorio Ariminesi, quòd Macula Habitualis consistat in Habitu vitioso, relicto ex peccato præterito.

Dicendum tamen est, peccatum Habituale esse realiter distinctum ab Habitu Vitioso. Probat 1. Habitus vitiosus relictus ab actu præterito, potest manere in homine justificato, & liberato à peccato habituali: ergo potest vnum ab altero separari: sed quæ possunt separari sunt realiter distincta. Ergo.

492. Respondebis, Justificationem non fieri sine actu retractationis, & per hunc actum destrui habitum, & peccatum habituale. Sed contra primò. Posset Justificatio fieri diuinitus absque illo actu retractationis, vt dicitur in Tract. de Pœnit. atqui tunc non destrueretur habitus vitiosus, & tamen destrueretur peccatum Habituale. Contra 2. Quando homo retractat peccatum per actum attritionis, vel destruitur habitus vitiosus vel non destruitur. Si primum: ergo per solam attritionem homo justificaretur,

quia destrueretur peccatum habituale, quod est erroneum. Si secundum: ergo homo non justificabitur per Sacramentum Pœnitentiæ cum sola Attritione; quia tunc non destruetur habitus: nisi velis fingere miracula inaudita, & incredibilia, nempe, quòd Deus destrueret habitum vitiosum sine omni actu contrario.

493. Probat Conclufio 2. Si Deus suspenderet omnem concursum ad productionem habitus vitiosi, adhuc daretur peccatum Habituale, remanens ex peccato præcedente, neque enim hæc suspensio concursus esset condonatio culpæ commissæ, quod iterum sine fundamento fingeretur.

Secunda Sententia tribuitur Scoto, Peccatum Habituale consistere in deputatione seu ordinatione diuina libera peccatoris ad pœnam propter culpam præteritam.

Dicendum tamen est, neque in hac deputatione consistere peccatum Habituale.

494. Probat aliqui cum Vasquez hoc modo. Multi prædestinati peccant quandoque mortaliter,

mortaliter, & in peccato habituali inde relicto aliquamdiu perseverant: atqui prædestinati non deputantur ad ullam pœnam æternam: immò contingere potest, vt ne quidem temporalem incurrant, si lucentur indulgentias: ergo Peccatum Habituaie non consistit in huiusmodi deputatione.

Ad hoc tamen argumentum respondere possent Scotista, illos deputari ad pœnam æternam conditionatè, si sine applicatione mediourum iustificantium decesserint è vita. Neque refert, non dari in Deo formaliter Decreta conditionata, satis enim est, dari æquivalenter & virtualiter seu radicaliter, hoc est; in ipso præsentis Decreto Prædestinationis cognoscit Deus, quid ipse esset facturus, si homo talis sine iustificatione decesseret, quòd nempe esset eum damnaturus. & hæc esset illa deputatio Scotistica.

495. Probatur ergo Conclusio. Deputatio divina absoluta ad pœnam, non fit præcisè propter peccatum præteritum, sed quia homo non fuit ab eo iustificatus: deputatio verò conditionata fit sub hac conditione: nisi fuerit à peccato iustificatus: atqui hominem non esse ab illo iustificatum, est hominem existere in peccato habituali: ergo ideo deputatur ad pœnam, quia habet peccatum habituale: ergo peccatum habituale est aliquid præsuppositum ad divinam deputationem.

496. Tertia Sententia quorundam fuit, Peccatum Habituaie consistere in quadam prava qualitate, relicta à peccato, quæ fit contraria Naturæ Rationali, & per quam redditur homo formaliter exosus Deo, sicut econtra Gratia sanctificans est qualitas supernaturalis, quæ reddit hominem pulchrum, & amabilem Deo. Sententiam hanc jam antiquatam paucis ab hinc annis restituere quidam conati sunt, sed irritò conatu.

Dicendum, Peccatum Habituaie non consistere in huiusmodi qualitate. P. Arriaga probat Conclusionem ex eo, quia cum ejusmodi qualitas non sit formaliter operatio nostra, sed aliquid quasi mortuum, non potest hominem reddere formaliter aversum ab objecto honesto, & adhaerentem objecto inhonesto. Verùm hoc nihil vrget. Non enim requiritur in horum authorum sententia, ad peccatum habituale; vt sit formalis averfio, sed tantùm ad peccatum actuale: sicut licet Gratia actualis consistat in aliqua operatione nostra, sive intellectus sive voluntatis, Gratia Habituaie tamen non consistit in huiusmodi operatione, sed in qualitate quasi mortua, juxta phrasin P. Arriagæ.

497. Vrget tamen Arriaga, & negat paritatem. etenim bonitas honesta potest reperiri non solum in operatione, sed in ipsa etiam substantia: sic Deus secundum suam substantiam est honestissimum objectum, sic etiam Angelus; huiusmodi etiam est Gratia habitualis. Econtra verò in malitia morali id non potest fieri,

quia entitates omnes in se bona sunt physice, & non possunt concipi vt mala, nisi respectu ad subjectum, cui vel physice disconvenientes sunt (quæ tamen disconvenientia non pertinet ad genus moris) vel sunt disconvenientes moraliter, hoc non potest concipi, nisi per voluntariam hominis à ratione deviationem.

In hac responsione confunditur honestas inhonestas objectiva cum formali. Deus & Angelus sunt objectum honestum objectivè, hoc est, honestè amabile, pœna autem inferni non est honestè eligibilis ab homine. Eodem modo (sicut advertarij) qualitas relicta à peccato, non est honestè eligibilis: & licet ipsa non sit formaliter averfio aut amor objecti inhonesti, quantum tamen habet intrinsicè respectum ad peccatum præteritum, possit intelligi esse quadam turpitudine physica animæ, propter quam Deus esset averfio ab homine, sicut Gratia sanctificans producta in homine etiam absque omni actu bono, est quadam physica pulchritudo animæ, propter quam Deus homini bene vult.

498. Probatur ergo aliter Conclusio. Conclusa per conceptum omni huiusmodi deturpatione, præcisè ex eo, quòd intelligatur homo peccasse, & pro peccato nec satisfecisse, nec illi gratis esse condonatum, intelligitur homo habitualiter maculatus: ergo frustranea est qualitas superaddita. Probatur antecedens. Evidens est, hominem post peccatum manere habitualiter maculatum & dignum odio: sed non est evidens, dari in peccato virtutem producendi huiusmodi qualitatem: neque hæc ab ullo assereretur, nisi supponeretur dari peccatum Habituaie: ergo male infertur peccatum Habituaie, ex virtute peccati actualis ad producendam qualitatem vitiosam: ergo non potest Peccatum Habituaie constitui in huiusmodi qualitate, sed conceptum existens antecedenter ad huiusmodi qualitatem.

499. DICES: hoc argumentum est simile illi, quod fieri solet contra Relationem Modalem prædicamentalem, quæ tamen iam incipit quibusdam valde placere. Sicut ergo isti Modorum Multiplicatores dicunt, scilicet omni modo superaddito vnum partem alterius fore similem alteri albo *fundamentaliter*, non autem *formaliter*, ita pariter ad argumentum præteritum responderi posset, seclusa illa qualitate vitiosa fore quidem hominem peccatorem *fundamentaliter*, non autem *formaliter*.

500. Sed contra. Præterquam quòd illius sententiæ de Modo Relationis, non fit magis probabilitas intrinseca, eâ tamen pro nunc permissa, non est paritas pro casu nostro: dispartita desumitur ex fundamento illius Sententiæ, nempe quòd ille Modus Relationis, tanquam vinculum omnium partium univervi, requiritur tanquam ultimum complementum pulchritudinis univervi. Pulchritudo autem consistit in aliquo positivo, & quidem (vt huius Modi Patrum volunt) in aliquo indivisibili reducete plura ad unum.

quam vitare. At verò turpitudinis peccatoris non est cur consistat in aliquo positivo complemento, sed potest consistere in privatione pulchritudinis, hoc est, alicujus entitatis incompossibilis cum peccato, prout in progressu magis patebit.

§. II.

Rejiciuntur due alie Sententia.

401. Quarta Sententia vult, Peccatum habituale adæquatè consistere in negatione retractationis cum præteritione peccati, seu: esse peccatum præteritum non retractatum. Sed hæc sententia rejicitur ex jam dictis. Potest enim divinitus remitti peccatum sine vlla retractatione, quo casu adhuc esset hoc totum; peccatum præteritum non esse retractatum; nec tamen existeret Peccatum Habitualè. Deinde potest peccatum retractari, & tamen non condonari; quo casu existeret peccatum habituale; & non existeret: peccatum non esse retractatum.

402. Quinta Sententia est quorundam Thomistarum, Peccatum Habituale consistere adæquatè in privatione Gratiæ sanctificantis. Rejicitur tamen primò. Peccatum Veniale habituale non consistit in privatione Gratiæ sanctificantis, quia cum Gratia existere potest, ergo conceptus Genericus peccati habitualis non potest consistere in privatione gratiæ. Rejicitur 2. In istam partem naturæ si homo peccasset, etiam contraxisset peccatum habituale: atqui illud non fuisset adæquatè privatio Gratiæ sanctificantis: Ergo non omne peccatum habituale est privatio Gratiæ sanctificantis. Minor probatur. Eo modo quo in statu puræ naturæ daretur privatio Gratiæ (sive dicatur esse privatio propriè dicta, sive negatio) eo inquam modo daretur illa privatio in homine qui nunquam peccasset: Ergo &c. Rejicitur 3. Si Peccatum Habituale consisteret adæquatè in privatione Gratiæ, tunc qui mille mortalia commisisset, vnicum haberet peccatum habituale, quale etiam haberet, qui vnicum mortale commisisset, quod est absurdum. Sequela probatur. Nam privatio Gratiæ semper est eadem: non enim se habet ad gratiam sicut privatio lucis ad lucem, cum quâ in gradu remisso conjungitur: Nam privatio Gratiæ prout constituit peccatum habituale, excludit omnem Gratiam: ergo ut sic non suscipit magis & minus. His ergo sententijs obiter rejectis restant duæ celeberrimæ, ambæ valdè probabiles, si rectè intelligantur.

§. III.

Fertur judicium de sexta Sententia.

403. Sexta Sententia, ante hac celebris, aliter explicuit Peccatum Habituale Mortale, & aliter Veniale. Quoad veniale convenit fere cum sententia inferius vltimo loco tradenda: quoad

Mortale dixit consistere in privatione Gratiæ non quomodocunque, sed ut dependente à peccato præterito, sive, ut connotante peccatum præteritum tanquam causam. Hanc sententiam tenent Cajetanus, Capreolus, Medina, Sotus, Ledesma, Bellarminus, Valentia, Toletus, Azor, Martinus Esparza. Eam pluribus impugnavit Card. de Lugo disp. 7. de Pœnit. s. 2. & 3. Oviedo, Arriaga. Priores duo putant, vltra privationem Gratiæ & peccatum præteritum, adhuc aliam privationem includendam esse, prout in vltima sententia declarabitur, Arriaga verò existimat, privationem Gratiæ nullo modo includi in peccato habituali Mortali. Incipiendo ab hoc vltimo

404. DICO, privationem Gratiæ Sanctificantis esse partem constitutivam peccati Habitualis Mortalis. Probatur, supponendo sententiam inferius tradendam, nempe Gratiæ habituales esse formam adæquatam Justificationis, impossibilem cum peccato Mortali; quo supposito sic argumentor. Illud est constitutivum peccati Habitualis, quo solo non posito, positus quibuscunque alijs, non est positum peccatum habituale: sed solâ privatione gratiæ non positâ, positus quibuscunque alijs, non est positum peccatum habituale: ergo est constitutiva illius. Major propositio est Regula cognoscendi constitutiva, quam omnes RR. admittunt, saltem eousque, quòd fateantur eam non posse verificari nisi de constitutivis, quanvis aliqui existiment, eam non esse omnibus constitutivis applicabilem, adeoque non satis idoneam, & univertalem. Minor propositio declaratur. Non positâ privatione Gratiæ ponitur formalissimè Gratia: sed positâ gratiâ, quibuscunque alijs positis, non est positum peccatum habituale: ergo non positâ privatione Gratiæ non est positum peccatum habituale. Minor probatur. Gratia est forma adæquatè Justificans hominem, & denominans sanctum, amicum Dei, dignum amore, & non odio, ut nunc suppono. Sed positâ formâ adæquatè in subjecto, quibuscunque alijs positis vel non positis, est positus effectus formalis. Vterius, effectus formalis Justificati, Sancti, amici Dei &c. formaliter excludit peccatum habituale Mortale, à quo denominatur homo peccator, injustus, inimicus Dei, dignus Odio &c. ergo positâ Gratiâ sanctificante formalissimè excluditur peccatum habituale: atqui per Gratiam non excluditur formalissimè nisi privatio Gratiæ: ergo privatio Gratiæ est constitutiva peccati habitualis.

405. Dices. Posito peccato præterito, & negatione condonationis divinæ, homo est habitualiter peccator, etiam si per impossibile haberet Gratiam sanctificantem: Ergo falsum est, quòd omnibus alijs positis non esset positum peccatum habituale. R. In Sententia docente, quòd privatio Gratiæ sit ipsum Decretum Dei nolendi dare Gratiam, in hac inquam Sententia hypothesis est inepta, & manifestè inutilis, quia Decretum non condonandi, est formalissimè decretum

cretum non dandi Gratiam, in pœnam peccati præteriti: Si enim Deus vellet dare Gratiam, aut nollet eam negare in pœnam peccati præteriti, jam condonaret peccatum præteritum, vt declarabo, acturus de condonatione extrinseca: ergo in facta hypothesi, poneretur formaliter simul Gratia & privatio Gratia.

Verum abstrahendo ab hoc, aliter respondeo: Negando antecedens: Sicut enim, si per impossibile sine vlla condonatione poneretur condigna satisfactio, formalissimè tolleretur peccatum habituale, & ideo negatio condignæ satisfactionis est pars constitutiva peccati habitualis, vt dicemus: ita si per impossibile poneretur Gratia sanctificans, sine vllò decreto condonativo, tolleretur peccatum habituale, & omne jus ad odium.

506. Videndum nunc est, an Peccatum Habituale consistat adæquatè in Privatione Gratia, vt connotante peccatum præteritum (prout volebat sententia sexto loco relata) vel an aliquid superaddendum sit. Referam tamen prius Argumenta aliorum, quibus hæctenus illa sententia oppugnata fuit, & conabor ostendere modum ea dissolvendi.

507. Impugnari solet primò. In statu puræ Naturæ, si homo non fuisset elevatus ad finem supernaturalem, adeoque Gratia sanctificantis proximè incapax fuisset, tunc si peccasset, incurrisset peccatum habituale non minùs quàm in statu Naturæ Elevate: atqui tunc non existisset privatio Gratia vt dependens à peccato præterito, quia independentè ab illo eodem modo existisset: neque enim, si homo in illo statu non peccasset, Gratiam supernaturalem adeptus esset: ergo in illo statu peccatum habituale aliquid præterea inclusisset: Ergo illud ipsum includet etiam in præteriti statu.

508. Ad hoc Argumentum, quod est ferè principale, respondet P. Esparza, quòd in statu puræ Naturæ esset aliud peccatum habituale, quàm est in statu elevationis: In genere autem (inquit) peccatum habituale est privatio formæ disponētis perfectè ad vltimum finem vnicuique præfixum. itaque sicut in statu elevationis dispositio habitualis ad vltimum finem, est Gratia supernaturalis (quæ secundùm hunc Authorem non differt à Charitate) ita in statu puræ Naturæ dispositio habitualis ad vltimum finem, esset dispositio habitualis dilectionis Dei Naturalis.

509. Verum hæc Responsio mihi non videtur sufficiens. Nam habitualis dispositio naturalis ad amorem naturalem Dei, consisteret in facilitate diligendi Deum, acquisita per frequentatos actus: neque potest aliud assignari, quia non daretur in illo statu ullum donum supernaturale: atqui in illo statu non consisteret peccatum habituale in privatione huiusmodi habitus naturalis acquisiti: Ergo neque consisteret in privatione dispositionis habitualis ad dilectionem Dei. Minor probatur. Si consisteret in

privatione illius habitus naturalis, vel consisteret in privatione alicujus certæ, & determinatæ intensiōnis, vel in privatione omnium graduum totius habitus: uestrum dici potest. Non potest: tum quia hac ratione non posset homo contrahere peccatum habituale, quàmvis non pervenisset prius ad illam intensiōnem; quia defectus illius intensiōnis ante peccatum non penderet à peccato. tum quia sequeretur, quòd qui haberet habitum intensiorem, quàm cui opponitur peccatum, sequeretur, inquam, quòd talis peccando non contraheret peccatum habituale, quia non expelleret intensiōnem oppositam peccato habituali, sed solum excessum. Sed neque secundum dici potest. Nam habitus naturalis non expellitur totus simul vno actu contrario: ergo peccando non contraheretur peccatum habituale, quia non induceretur privatio totius habitus. Quidquid tamen sit de responsione P. Martini,

510. Pro solutione Objectionis, Advertem 1. Eiusdem rei privationem, quæ modo pendet à causâ A. posse postmodum pendere à causâ B. ita vt ab vtraque pendeat tanquam à causâ morali totali, hoc est, quarum vnaquæque sufficiens est absente alterâ inducere huiusmodi privationem. In exemplo. Sit aliquis, qui defectu careat omni beneficio Ecclesiastico, absque omni culpa, sed quia v. g. nullius acquirendi occulio fuit. Is ipse committat deinde delictum, vel incidat in defectum animi vel corporis, cuius annexa irregularitas & privatio omnium Beneficiorum: ecce! privatio beneficiorum incipit pendere ab alia causâ totali, licet jam ante ea alia causâ existiterit, & pergeret existere, etiam si irregularitas non supervenisset.

511. Adverto 2. Et recolo, quòd dixi in primo libro de Deo, nempe Deum in suo præteriti decreto cognoscere, quid ipse facturus fuisset in alijs circumstantijs, sub hac vel illa conditione, v. g. quid facturus fuisset, si hominem in statu puræ Naturæ reliquisset: Vnde infero e contrario, si Deus defecto hominem in statu puræ naturæ reliquisset, cognovisset tunc in suo decreto, quid facturus fuisset, si hominem elevasset ad statum supernaturalem, & homo peccasset.

512. Adverto 3. Quòd defecto, quando homo successivè, sine vlla intercedente iustificatione, committit plura peccata mortalia, quòd, inquam, non solum primum, sed etiam subsequētia peccata causent suo modo privationem gratia, ita vt privatio gratia à singulis pendeat moraliter, quatenus, etiam si primum peccatum non existisset, secundum sufficienter expulisset gratiam, & sic de cæteris. Nunc ergo

513. Ad Objectionem responderi posset, negando, quòd in statu puræ Naturæ carentia gratia in peccatore, non penderet saltem virtualiter à peccato in illo statu commissio: quia nunc Deus negaret quidem Gratiam ex causis ab quas nolisset

nolisset hominem elevare, sed in illo ipso decreto, ejusque tendendi modo, cognosceret, quòd si hominem elevasset ad statum supernaturalem, adhuc huic peccatori denegaret gratiam sanctificantem, propter peccatum commissum, sicut defacto, quando homo superaddit peccatum peccato, Deus ita negat gratiam, vt si primum peccatum non existisset, adhuc gratiam negaret propter secundum, & in privatione hoc modo pendente à peccato præcedente, consisit peccatum Habituale.

514. Objicitur 2. Qui commisit plura aut majora peccata, habet etiam plura aut majora peccata habitualia: atqui habet æqualem privationem Gratia cum eo, qui minùs peccavit: quia vterque omni gratiâ privatus est; item qui commisit novum mortale, habet novum peccatum habituale, & tamen non habet novam privationem gratia: ergo debet peccatum habituale in alio consistere. Ad hoc argumentum jam supra responsum est, eo efficaciter probari, quòd peccatum habituale non consistat in Privatione Gratia quomodocunque, sed, vt dependente à tali peccato; quidquid superaddat hæc dependentia, sive respectum transcendentalem, sive ipsum peccatum præteritum in ratione præteriti, quæ erit controversia philosophica.

515. Verùm, juvat audire responsonem P. Esparza, quâ non obscurè approbat ea, quæ ego ad priorem objectionem respondi. Omnia, inquit, peccata lethalia, quæ vnusquisque committit non interpositâ justificatione, perseverant habitualiter per eandem Gratia privationem: quia hæc privatio ab omnibus illis & singulis inducitur in genere causæ demeritoria. Vnde tot & talia vnusquisque habet peccata habitualiter permanentia, quot & qualia actualia committit antequam justificetur; quia Deus ratione eorum omnium & singulorum subtrahit gratiam. Hæc ille, quæ vtiq; sunt intelligenda, de inductione & subtractione virtuali, juxta ea quæ hic ipse auctor tradit de Simplicitate Decretorum divinatorum. Pergit vterius. Quapropter forma, seu quasi forma, per cuius actualem & physicam perseverantiam perseverant habitualiter ac mortaliter peccata physicè præterita, est omnino simplex in vnoquoque peccatore. & prorsus æqualis in omnibus peccatoribus: peccata verò quæ sic perseverant, sunt multa ac disparia, pro multiplicitate & diversitate peccatorum actualium. Datur proinde simplicitas & vniformitas quoad durationem & habitualitatem peccatorum habitualium, conjuncta cum multiplicitate & diversitate quoad malitiam & causalitatem demeritoriam eorumdem. Ita ille. In forma breviter ita distinguenda est hæc propositio. Si peccatum habituale consisteret in privatione Gratia, non darentur plura peccata habitualia, pluralitate tenente se ex parte formæ denominantis, concedo: pluralitate tenente se ex parte subjecti denominati, nego. Potest etiam aliter distingui.

Non darentur plura peccata habitualia adæquatè ab invicem distincta, concedo: Inadæquatè distincta, Nego. quia peccatum habituale importat vltra ipsam privationem, peccatum præteritum multiplicatum, & quidem intrinsecè tanquam partem constitutivam, & insuper dependentiam privationis à peccato præterito.

516. Objicitur 3. Ideo Deus privat hominem Gratia cum peccat, quia peccat. & ideo Deus perseverat privare gratiâ, quia homo perseverat in peccato: ergo tam actuale quàm habituale peccatum præcedit privationem Gratia tanquam ejus causâ: ergo sicut peccatum actuale non consistit in privatione Gratia, ita nec habituale. Ad hanc objectionem P. Esparza respondet in forma hoc modo. Ideo Deus perseverat privare gratiâ, quia homo perseverat in peccato, tò *Quia*, dicente solam perseverantiam prioris malitiæ moralis, solamque logicam prioritatem ejusdem perseverantiæ, conceditur antecedens: tò *Quia* dicente novam malitiam moralem, aut prioritatem realem durationis & perseverantiæ, convenientis eidem malitiæ, Negatur Antecedens. Simili modo distinguitur primum consequens quoad peccatum habituale: peccatum habituale præcedit privationem Gratia, vt hæc privatio est pœna peccati, idque realiter quoad totam malitiam moralem, & logicè quoad perseverantiam ejusdem malitiæ, conceditur consequentia; præcedit realiter etiam quoad perseverantiam malitiæ, negatur consequentia. Vnde absolute negatur secunda consequentia, vel distinguitur ejus consequens: Ergo peccatum habituale non consistit in privatione Gratia, quatenus hæc privatio est à Deo vt Judice puniente peccatum, conceditur consequentia: quatenus est ab homine illam inducente per vim demeritoriam peccati actualis, & movente Deum per malitiam ejusdem ad subtrahendam Gratiam, atque hinc habente prioritatem Logicam respectu privationis Gratia, negatur consequentia. Hæc est responsio P. Esparza. Clariùs fortassis

517. Ad Objectionem responderi potest, negando paritatem inter peccatum Actuale & Habituale; & concedendo, quòd de actuali sit verum dicere: *ideo Deus privat hominem gratiâ, quia peccat.* ita quidem, vt tò *Quia*, dicat prioritatem Logicam, vel etiam prioritatem Naturæ peccati respectu privationis Gratia: & quia peccatum actuale non potest consistere cum Gratia, ideo privatio Gratia pro instanti quo existit peccatum actuale, est effectus necessarius ipsius peccati. At verò in sequenti instanti, quo desinit peccatum actuale, Deus liberè privat hominem Gratia, cum posset illam gratis infundere & condonare peccatum: quando ergo Deus non infundit, in pœnam præcedentis peccati, tunc incipit peccatum habituale existere, & de hoc pro primo ejus instanti non est verum dicere: *ideo Deus perseverat liberè privare hominem gratiâ in hoc instanti, quia homo in hoc instanti perseverat in peccato:* nam

ipsa perseverantia peccati est ipsissima privatio Gratia, quae non potest esse prior seipsa, fundans causalem Quia, in sensu proprio. Debet ergo causalis ita formari: Ideo Deus in secundo instanti liberè perseverat privare Gratia, quia homo immediatè antè actualiter peccavit. pari modo loquendo de tertio instanti, vera est hæc propositio: Ideo in tertio instanti Deus privat Gratia, quia homo in primo instanti peccavit, & in secundo necdum fuit illi peccatum condonatum: Hoc enim est illud quod tribuit Deo jus privandi hominem Gratia in tertio instanti, quamvis Deus, si vellet, posset in tertio instanti destruere hoc jus, infundendo Gratiam. Vnde patet argumenti fallacia.

518. Obijcitur 4. Deus est Auctor privationis Gratia, quia privatio Gratia est pœna peccati: atqui Deus non est auctor peccati nec actualis nec habitualis: ergo peccatum habituale non est privatio Gratia. Respondet P. Esparza, quòd in privatione Gratia sine distinguenda dua formalitates, nempe quatenus illa est à Deo, & quatenus est ab homine: sicut ergo, inquit, ipse actus peccaminosus tribuitur Deo quoad actualitatem & bonitatem physicam, quoad malitiam verò totam tribuitur soli homini, & ideo absolute negatur Deum esse auctorem peccati actualis, tamen si actualitas & bonitas ejus physica sint realiter indistincta à malitia morali, ita privatio Gratia habet auctorem Deum, quatenus est pœna peccati, & quatenus est debita peccatori ex suppositione peccati. Non tamen est auctor ejusdem privationis, quatenus est ultimò completiva peccati habitualis, & quatenus absolute vitari & impediri debebat.

519. Contra hanc responsionem vrgeri potest hoc modo. Ideo homini potius quàm Deo tribuitur simpliciter peccatum actuale, quia homo determinat ad illius existentiam contra inclinationem & beneplacitum Dei, Deus autem concurrat concursu indifferente: atqui ad existentiam peccati habitualis determinat Deus liberè, nempe non producendo Gratiam in secundo instanti, & sic conservando privationem illius: homo autem concurrat aliquo modo indifferenter, hoc est, ponit solum actum peccaminosum, qui est indifferens, vt subsequatur vel non subsequatur privatio Gratia: ergo necdum satis declaratum est, quare Deus non sit auctor peccati habitualis.

Respondeo ergo ad Objectionem, & concedo, Deum esse causam, quare ex suppositione peccati actualis incipiat existere peccatum habituale, quia scilicet liberè non producit Gratiam: absolute tamen & simpliciter nego esse causam peccati habitualis. Ratio est, quia peccatum habituale duo includit, peccatum Actuale præteritum, & privationem Gratia: hoc totum ergo complexum tribuitur potius homini quàm Deo, quia homo est aliquo modo causa vtriusque, & habebat obligationem impediendi hunc effectum

formalem, Deus verò tantum est causa vniuersalis, quam non tenetur impedire, sed habet potestatem ponendi ex suppositione prioris partis. Declaratur in exemplo. Combustio domus potest procedere à duobus, quorum vnus applicet ignem applicatum non extinguat, alter vero ignem applicatum non extinguat, quia ob incerta modà securitatem non obligatur extinguere, quousque vis possit. In isto casu licet applicatio ignis sit indifferens vt conjungatur vel cum extinctione, vel cum negatione extinctionis, quia tamen potest simpliciter obligatur ad impediendam combustionem per ignis applicationem, & consequenter non extinctionem, ideo soli priori & non posteriori imputatur combustio. Sic ergo qui homo tenetur impedire privationem gratia, inducendam per peccatum, Deus verò supposito peccato habet jus privandi gratia, ideo homini non Deo imputatur simpliciter totum peccatum habituale.

520. Obijcitur 5. Peccatum Veniale habituale non potest consistere in privatione alicujus doni supernaturalis, quia cum omnibus potest conjungi quae homini conferuntur in venia: neque etiam potest assignari privatio alterius doni, quae sit impossibilis cum peccato veniali actuali, & ad quam habendam homo obligatur: sicut ergo Peccatum Veniale habituale explicandum est sine recursum ad aliquam privationem, ita explicari poterit Peccatum habituale mortale.

521. Respondet P. Esparza, peccatum veniale non privare animam vllò dono supernaturali permanente, & ideo non inducere maculam animae oppositam pulchritudini stabili, sed solum privare pulchritudine actus debiti, & sic perinducere maculam obscurativam tantum, non ablativam pulchritudinis, permanentis in anima etiam cum illo peccato: ad eum modum quod lectum aut pulvis obscurat pulchritudinem corporis, vt habet S. Thomas 3. p. 9. 87. a. 2. ad 3. Quia verò privatio illa rectitudinis debita inesse actus, tolli non potest absque actu penitentiae, quo implicitè vel explicitè retractetur actus præcedens venialiter peccaminosus, ideo peccatum veniale perseverat habitualiter ratione talis privationis.

522. Contra hanc responsionem arguetor. 1. Ex ea sequitur, nec divinitus posse remitti peccatum veniale sine retractatione, cum tamen in sententia etiam hujus auctoris (contra Thomistas) possit remitti mortale sine retractatione: consequens est contra communem, & non minem scio, qui concesserit, Mortale posse remitti sine retractatione, non tamen Veniale, de S. Thomas loco citato eodem modo loquitur de Mortali in Corp. dicens, quòd habentibus vniuersam rationis, nunquam infundatur Gratia sine motu liberi arbitrij: adeoque vel loquitur tantum de lege ordinaria, vel si deserit in vno, est etiam delectendus in altero: & ratio est, quia peccatum veniale non est contra Deum sub conceptu amici, sed solum sub conceptu Legislatoris: transgressio autem

rem legis tantum facilius intelligitur posse remitti sine actuali retractatione, quam transgressio legis & violatio amicitiae simul. Sequela vero probatur. Privatio non potest tolli nisi per formam oppositam: atqui per P. Esparza peccatum veniale habituale consistit in privatione rectitudinis debitae, sicut mortale consistit in privatione Gratiae habitualis: & forma opposita privationi retractationis est ipsa retractatio: ergo sicut habituale mortale per hunc auctorem non potest tolli sine infusione gratiae, ita veniale non potest tolli sine retractatione.

73. Argumentor 2. Ex eadem responsione sequitur, quod vel peccatum veniale nullo modo possit remitti (quod est haereticum) vel quod veniale actuale non retractetur in habituale, quod est contra hypothesein. Sequela quoad utrumque membrum probatur. Vel enim peccatum habituale veniale consistit in privatione actus debiti ut debiti pro instanti quo quis actu peccat, vel in privatione actus debiti pro tempore posteriore, si dicas primum, sequitur, ut dixi, quod peccatum veniale habituale sit indestruibile: impossibile enim est poni postea actum ut debitum pro priori instanti: sive: est impossibile, ut postea faciam, ut in priori instanti elicerim actum oppositum peccato commisso. Si vero dicas secundum, sequitur, quod veniale actuale non transeat in habituale: quia nullum est debitum aut obligatio statim retractandi: ergo non ponitur privatio actus debiti.

74. Argumentor 3. Qui existit simul in peccato Mortali & Veniali, non potest delere peccatum veniale, quamdiu non deleret peccatum mortale. atqui secundum datam responsionem id posset, quia dum perseverat in peccato Mortali, potest retractare veniale, & quidem tali actu, qui esset delectivus peccati venialis, si abesset mortale. per talem autem actum tollitur privatio rectitudinis debitae, hoc est, retractationis, quam requirit P. Esparza: ergo tolleretur peccatum habituale.

75. Argumentor 4. Vel per privationem retractationis intelligis privationem retractationis satisfactivae de condigno, vel praescinditae a satisfactiva & non satisfactiva. si dicas primum, sequitur, quod per Sacramentum poenitentiae nunquam primò deleatur nec deleri possit veniale peccatum, sed vel supponeretur jam deletam per condignam satisfactionem, vel remaneret etiam post Sacramentum susceptum, cum retractatione non satisfactiva de condigno; quod, etsi aliqui concedant, rectius tamen oppositum assertur cum pluribus. Si vero dicas secundum, sequitur, quod extra Sacramentum posset tolli Veniale per actum non condignè satisfactivum, absque gratuita condonatione: quod in terminis repugnat. Patet autem sequela: nam per te gratuita condonatio non constitueret formam expulsiivam peccati venialis, sed haec adequatè confalteret in retractatione etiam non satisfactiva.

Propter haec Responso P. Esparza non videtur mihi satis expedita. Aliter ad objectionem responderi posset consentaneè ad ea, quae ad primam objectionem respondi: Peccatum Veniale Habitualmente constitui per privationem cujuscunque entitatis supernaturalis impossibilis cum ipso actu peccaminoso, cujusmodi sunt Lumen Gloriam, Visio beata, Unio hypostatica, & si quod aliud: nam licet Peccatum Veniale non inducat, nec inducere possit primò privationem illarum entitatum, vtpote quae necessariò praexistit (nemo enim semel beatus potest labi in veniale) potest tamen Veniale impedire, quominus dentur illa dona pro instanti quo ponitur peccatum, & etiam pro sequentibus; pro instanti peccati quidem impeditur tanquam à forma impossibili, pro sequenti vero ex libera voluntate Dei, nolentis eam conferre, nisi positus ponendis, v. g. condignà satisfactione, aut Sacramento poenitentiae vel alterius &c.

Hactenus in favorem sententiae constituentis Peccatum habituale mortale in privatione Gratiae; à qua tamen aliquatenus recedo, ut jam dicam.

§. IV.

Statuitur Verior Sententia.

526. DICO 2. Melius explicari Peccatum Habitualmente, prout praescindit à Mortali & Veniali, quod aliud non sit, quam actus peccaminosus praeteritus, cum negatione condignae satisfactionis, & gratuita condonationis. Ita communis RR. Pro cujus intelligentia & probatione,

527. Sciendum est, controversi inter Theologos in Materia de Justificatione, vtrum Deus possit homini remittere & condonare peccatum absque vllà actuali infusione Gratiae, aut alterius boni impossibilis cum peccato, vocaturque *Condonatio extrinseca*. Negat cum quibusdam alijs P. Esparza; sed communior affirmat, quam & ego infra sequar. Huic communi Sententiae praedictae Sententia constituens Peccatum Habitualmente in privatione Gratiae adaequatè, prout à Recentioribus defenditur: volunt enim, Deum non posse remittere peccatum mortale, quin destruat privationem gratiae, adeoque quin infundat Gratiam: censent itidem, dependentiam privationis Gratiae à peccato praeterito, non posse tolli, quin actu ponatur Gratia, cujus oppositum insinuavi in responsione ad primam objectionem, & inferius probabo. His suppositis evidens est, in horum auctorum principijs non posse dari Condonationem extrinsecam. Nostri verò Sententia & explicatio plenè subsistit, sive possit, sive non possit dari condonatio extrinseca: dum enim requirimus Negationem condonationis, praescindimus à condonatione intrinseca & extrinseca, & vtriusque negationem requirimus, si

Gg 3

vtraque

utraque condonatio possibilis est; si verò tantum intrinseca possibilis est, ejus solius negationem includimus iisdem terminis, ut patet. Est ergo ex hoc capite nostra explicatio sub terminis conclusionis præferenda.

528. Probatur jam Conclusio. In illis omnibus & solis rectè constituitur Peccatum Habitale, in quibus fundatur moralis æstimatio; quâ homo post peccatum perinde habetur pro peccatore & reo pœnæ, ac odio digno, acsi actu peccaret, vel in peccato actualiter perseveraret: atqui fundamentum propter quod homo post transactum peccatum adhuc censetur odio dignus & peccator, aliud planè non est, nec clarioribus terminis concipi aut exprimi potest, quàm quod pro commissio peccato nec condignè satisfecerit, nec sit vlllo modo condonatum: ergo hæc requiruntur & sufficiunt. Minor probatur. Quamprimum aliquis certificaretur, Petrum pro peccato condignè satisfecisse, statim determinaretur ad judicandum, non esse ampliùs odio aut pœnâ dignum propter culpam præteritam, nec esse ampliùs habendum pro peccatore aut reo; hoc enim est de conceptu condignæ satisfactionis, ut eâ exhibitâ cesset titulus aversionis, nolente volente illo cui satisfit. Item si quis certificaretur, Petrum non quidem satisfecisse pro peccato, sed tamen illud fuisse ab offenso liberaliter condonatum, sive, quia in Petro producta est forma redens illum dignum amore amicitie, sive quia sine tali dono intrinseco offensus cessit jure suo ad odium per solum affectum extrinsecum, qualis inter homines reperitur, & sufficit, quomocunque explicetur: si, inquam, aliquis de hoc certificaretur, determinaretur ad judicandum, quod Petrus non sit ampliùs adnumerandus reis: sicut si cui creditor condonat debitum, non venit ampliùs nomine Debitorum. Econtra, quamdiu Petrus intelligitur nec condignè satisfecisse, nec culpam illi esse liberaliter condonatum, perinde numeratur inter reos, ac numeratur inter debitores ille, qui murum acceptum nec solvit, nec est illi liberaliter remissum. Ergo sicut satisfactio condigna vel condonatio disjunctivè tollunt fundamentum æstimationis hominum, ut dictum est, ita utriusque negatio copulativè accepta præbet fundamentum æstimationis ejusdem.

§. V.

Solvuntur Objectiones.

529. **O**bjicies 1. Peccatum Habitale est quædam macula animæ: sed macula animæ debet esse intrinseca animæ, non minùs quàm pulchritudo: atqui privationes à nobis assignatæ non sunt intrinsecæ animæ: & quidem si privatio Gratiæ est aliquid positivum, non potest esse aliquid intrinsecum, quia nihil intrinsecum naturale vel supernaturale animæ repugnat cum Gratia, sicut cum Gratia repugnat privatio Gratiæ: ergo debet esse aliquid extrinsecum, nec

potest aliud assignari, quàm nolitio divina dare Gratiam. Deinde negatio condonationis extrinsecæ æquè non est intrinseca, quia est nolitio condonandi.

32. Distinguendo Majorem. Peccatum habituale est quædam macula Physica, nego, Moralitatis, & secundum æstimationem, concedo Majorem, & distinguo Minorem: debet esse intrinseca physice, nego, in æstimatione, concedo Minorem, & nego consequentiam. Non debet ergo aliter esse intrinseca, quàm sunt alie macule civiles, v. g. esse infamem, illegitimum, excommunicatum, proscripsum &c. quas denominationes certum est non esse à forma physice intrinseca subjecto denominato.

330. **O**bjicitur 2. Illud, in quo, & per quod durat peccatum præteritum, debet esse effectus illius peccati: atqui Negatio condignæ satisfactionis, non est semper effectus peccati præteriti; nam etiamsi homo post transactum peccatum non eliciat actum quo dicat: *Nolo latere*; adhuc datur negatio condignæ satisfactionis, & durat peccatum habituale: ergo Negatio condignæ satisfactionis non est id, per quod durat peccatum præteritum. 33. Negando Majorem, cujus falsitas patet ex alijs instantijs. Notum emissum durat habitualiter & moraliter per negationem dispensationis, & tamen hæc negatio dispensationis non est effectus voti: eodem modo leges durant per negationem revocationis, quæ tamen non est effectus legis late, quia extiteret, etiamsi nulla lex lata esset.

331. **O**bjicitur 3. Si Negatio condonationis constitueret peccatum habituale, sequeretur, quod esset terminus divinæ displicentiæ, seu odij quo Deus hominem odit: consequens est absurdum: nam illa negatio condonationis est ista divina nolitio condonandi, quæ vixit non potest esse terminus divinæ displicentiæ & odij.

Responderi potest primò, negando sequelam cum Arriaga. pluribus enim exemplis ostenditur potest, aliquid esse partem constitutivam causæ, & tamen non respici à relatione cujus est causa: sic approximatio constituit Causam ut expeditum ad agendum, & tamen non respicitur ab actione: absentia objecti est pars constitutiva objecti, ut potentis movere ad actum Desiderij, & tamen non attingitur à desiderio, ut desiderium est. Ergo etiam dici potest, quod, licet negatio condonationis pro instanti A. sit pars constitutiva illius formæ propter quam Deus odio habet hominem, negando illi gratiam pro instanti B. non tamen hinc sequatur, quod ipsa negatio sit terminus odij, sed erit mera conditio, ut Deus nolit dare Gratiam propter peccatum præteritum.

Respondetur tamen meliùs 2. distinguendo sequelam: Negatio condonationis est terminus odij, prout est pars alicujus totius complexi, ad quod impediendum tenebatur homo, & propter quod non impeditum displicet, concedo sequelam: esset terminus odij secundum se, vel

vel prout ex suppositione peccati, vñ cum peccato constituitur jus & titulum ad odium, nego sequelam. Declaratur in exemplo vulgari. Potest aliqua facies displicere & esse turpis, cuius tamen nulla pars secundum se sumpta sit turpis, nempe ob improprietatem partium ad invicem: sic etiam potest esse turpis concentus plurium, cuius tamen nullus cantus seorsim sumptus turpis esset: & tunc displicentia fertur in omnes partes quæ partes sunt huius totius: pari modo, & longè magis, poterit terminari displicentia Dei ad totum complexum peccati habitualis, adeoque etiam ad ipsam negationem condonationis, licet ipsa secundum se non displiceat, sed propter conjunctionem cum alia parte secundum se displicente.

111. Objicitur 4. Illud non potest ingredi constitutionem peccati habitualis, per cuius oppositum non potest auferri macula habitualis: sed per condignam satisfactionem non potest auferri macula habitualis: ergo negatio condignæ satisfactionis non potest ingredi constitutionem peccati habitualis. Minor probatur. Nam condignæ satisfactio saltem pro mortali, est puro homini impossibilis: ergo quàm parum potest auferri macula per chymaram, tam parum per condignam satisfactionem. R. Me in Conclusionem abstraxisse à Peccato Mortali & Veniali; pro Veniali autem potest condignè satisfieri in quorundam sententia, cui non debebat Conclusio præjudicare.

112. Caterùm posset hic quari, an, permixta interea impossibilitate satisfactionis condignæ etiam pro Veniali, adhuc dicendum esset, quod negatio condignæ satisfactionis ingredere constitutionem Peccati habitualis. Respondo, in sententia admittente hypotheses impossibiles, eo modo quo communiter admitti solent in philosophia, posse & debere cum Card. de Lugo *disp. 7. de Penit. à n. 73.* admitti, quod adhuc ingrediatur. Probatur imprimis ab exemplo. Tametsi aliqui actus intellectuales sint essentialiter veri, quia tamen per hypothesein impossibilem fingi potest, objectum aliter se habere, quàm affirmet actus, ideo asseritur, quod status obiecti sit pars constitutiva Veritatis formalis: vnde ad casum nostrum subsumitur: atqui etiam per hypothesein fingi potest, hominem condignè satisfecisse pro peccato mortali, quo casu non esset peccatum habituale, etiamsi adhuc reliqua omnia manerent, nempe etiamsi esset peccatum præteritum, & negatio gratuita condonationis: ergo negatio condignæ satisfactionis est pars constitutiva peccati habitualis. Hinc patet etiam responsio ad instantiam de negatione chymaræ. Quid enim intelligis nomine Chymaræ? vel ponis speciem pro genere, & intelligis omne Ens rationis in genere, vel intelligis tale determinatum Ens rationis. Si primum: tunc distingo: negatio chymaræ cuiuscunque, non est pars constitutiva peccati habitualis, con-

cedo: negatio chymaræ, quæ si daretur, tolleretur formaliter titulum odij, nego. Si dicas secundum, nego paritatem inter negationem chymaræ & condignæ satisfactionis, quia chymara non est tale ens rationis, cuius existentia formaliter tollit titulum averfionis. Satisfactio autem est Ens rationis cuius existentia formaliter tollit titulum averfionis.

113. In solutionibus hactenus exhibitis sæpius transmisi, quod Privatio Gratiæ consistat in aliquo positivo, & quidem in Decreto Dei nolendi dare Gratiæ. quid reipsà dicendum sit, est quæstio magis vniuersalis, & à Philosophis tractatur. Placet tamen referre, quod, etsi P. Martinus Esparza (quem honoris causâ specialiter adduco) in libello de Actibus Humanis satis clarè insinuet, omnem privationem identificari cum aliquo positivo, & hanc esse ejus mentem testentur ejus discipuli, nihilominus in libello de Justificatione, quem tribus annis ediderat ante libellum de Actibus Humanis, cum agit de Peccato Habituali, prolixè probet, constitutum peccati habitualis vltra peccatum præteritum non posse esse aliquid positivum, neque creatum neque increatum, sed debere consistere in pura privatione. Dabo illius doctrinam in compendio. Imprimis ergo longè & eruditè inductione probat, quod non possit assignari vllus effectus positivus, nec intrinsecus, nec extrinsecus, relictus à peccato actuali, per quem compleatur Peccatum Habituale. Deinde ex instituto probat, hoc vltimum complementum non posse esse aliquem actum divinum. Non quidem, inquit, potest esse notitia & scientia Dei, quia hæc secundum se permanet eodem modo ante & post delictum peccatum. Sed neque odium Dei & voluntas puniendi complet formaliter & immediatè peccatum in ratione Peccati Habitualis. Quia actus divinæ voluntatis sunt similiter æterni, & æqualiter adsunt secundum quamlibet temporis differentiam, si secundum se præcisè considerentur, ideoque non possunt diversimodè quidquam denominare aut afficere, pro alio, & alio tempore præcisè in genere Causæ formalis, sed solum adiungendo aut removendo aliquid in genere Causæ efficientis, quatenus pro vno tempore causant vnum effectum, & pro alio alium, id est, quatenus volunt aut nolunt, exequuntur aut suspendunt aliquid vel essentialiter determinatum ex se ad vnum tempus, & repugnans vt sit pro alio tempore, vel quod est similiter determinatum & repugnans respectu temporum aliorum. Deinde vltima formalis differentia hominis mali, immundi, & abominabilis, ab homine bono, mundo, ac diligibili per amorem appetitativum, non potest constitui formaliter ac immediatè per vllum actum aut prædicatum divinum. Quia omnis actus atque omne prædicatum divinum, essentialiter est ipsa bonitas, ipsa mundities & pulchritudo, ipsaque æstimabilitas. Repugnat autem malum in ratione mali compleri formaliter per

ter per essentiam munditici ac pulchritudinis in ratione immundi ac fædi &c: Hæc ille, quæ deinde etiam inserta sunt Tomo. I. lib. 5. q. 5. ar. 6. ubi concludit his verbis: *Necessè igitur est, peccatum compleri in ratione habitualis per aliquid privativum.* In quibus clarè contradicit Recentioribus, arbitrantibus se in identificandis privationibus cum actu divino, doctrinam hujus auctoris ad vnguem sequi.

CONTROVERSIA II.

De Peccato Originali.

§. I.

Quædam faciliora præmittuntur.

535. **Q**uaritur 1. Vtrum posterii Adami peccaverint in Adamo per solum actum internum Adami, quo consentit in eum fructus prohibiti, ita ut etiam si actus externus comestionis secutus non esset, adhuc à posteris contractum esset peccatum Originale: vel an peccaverint in Adamo per actum internum ut conjunctum actu externo, ita ut hoc deficiente Adamus posteris non nocuisset per actum internum, tempore precedentem.

536. Respondetur, longè verius, & fidelium sensui conformius esse, quòd antecedenter ad actualem comestionem, nondum nocuerit Adamus Posteris per solum actum internum, quamdiu eum revocare potuisset. Colligitur ex S. Scriptura. *In quocumque die comederis:* quæ verba non fuissent verificata per solum actum internum. Sanè, non persuadeo mihi, quòd, si Deus voluisset voluntates posterorum alligare actu interno Adami, independenter ab actu externo, quòd, inquam, elegisset actum qui ex natura sua consummatur exterius, sed alium qui ex natura sua consummaretur interiùs.

537. **O**bjicies. Si non peccavimus in Adamo per actum internum, antecedentem ipsum actum externum, tunc neque per accessum actus externi peccavimus in illo: quia accessus actus externi ad internum non auget malitiam. Responderi potest dupliciter. Primò, non omne quod intrinsecè constituit Peccatum originale, seu, quod requiritur ut illud contrahamus, non omne illud, inquam, debere in se continere formalem malitiam: nam ad contrahendum peccatum Originale requiritur, ut quis non solum generetur, sed ut descendat ex semine Adæ per naturalem propagationem & generationem, quæ propagatio est utique posterior peccato Adami, nec in se continet formalem malitiam: ergo pari modo poterat Deus velle, ut actus internus non noceret posteris, nisi ut consummatus exterius: & ita ferè respondet P. Arriaga. Responderi potest 2. Deum alligasse nostras voluntates voluntati Adami, non quidem illi, quæ tem-

porè præcessit comestionem actualem, & quæ potuisset ante comestionem retractari, sed illi, quæ actualiter imperaret comestionem, ad quam Deus eodem decreto obtulit suum coneursum, adeoque fuit ille actus impossibilis cum respectu ad comestionem, neque revocabilis ante comestionem, aut in ipsa comestione, ut patet. Simile quid dicam acturus de efficacia Sacramenti Circumcisionis, ut conjuncta cum actu interno meritorio de congruo parentum.

538. **Q**uaritur 2. Quanto tempore dixerit illa lex lata Adamo, de non comedendo fructu, ita ut si comederet intra illud, totum generi noceret (excepta excipiendâ R. V. illo verò elapso non noceret. 3. Ex Sacra Scriptura nullum terminum colligi posse, sed potius quòd indefinitè sit lata, adeoque tandem dixerit, quamdiu non fuerit revocata. An autem Deus aliquando ante mortem Adami fuisset revocaturus, si Adamus diutissimè præceptum servasset, non nisi divinando asseri potest. Hinc tamen

Quaritur 3. Si Abel, Cain &c. fuissent nati ante lapsum Adami, utrum labente postmodum Adamo contraxissent peccatum Originale. 3. Negative, quia quando concepti fuissent, accepissent Justitiam Originalem, hæc autem semel accepta non amittitur nisi ex propria culpa. Verùm hinc

539. **Q**uaritur 4. & difficiliùs. Si Abel natus cum Justitia Originali; genuisset filios post lapsum Adami, an hi nepotes Adami nati & concepti essent cum justitia Originali, vel potius cum peccato originali. P. Adamus Tannerus pro certo supponit, quòd fuissent contractum peccatum originale. P. Arriaga eò contrario docet, longè probabilius esse, quòd non fuissent contracturi. Videamus utriusque partis argumenta in re dubia.

Argumentatur P. Tannerus hoc modo. Omnes illi sunt obnoxij peccato originali, qui nascuntur seu immediate seu mediate ex Adamo peccatore & prævaricatore præcepti de non comedendo fructu arboris scientiæ boni & mali. Sed illi nepotes essent hujusmodi: nam tunc primum dicuntur & denominantur mediate nati ex Adamo ut Avo, quando nascuntur immediate parentibus: sed dum nascuntur immediate parentibus, Adam esset prævaricator, ut positum in casu quæstionis: ergo nascerentur ex Adamo prævaricatore.

540. Hoc argumentum, quod magnam vim facit in modo loquendi, retorquet P. Arriaga, & inde pro se argumentatur hoc modo. Imò illi nepotes non essent geniti ex Adamo peccatore, sed potius justo & sancto. Nam causa mediata & remota non dicitur causare, nisi per se, nisi per se ratione causationis mediata, quam exercuit in causam immediatam: atqui Adamus quando genuerat causam immediatam, hoc est, summi filium Abel, erat sanctus & innocens, ut fingitur in casu.